

ИДИ ҚУРБОН

[Тоҷикӣ – Таҷики – طاجيکيۃ]

Солеҳ ибни Фавзон ал-Фавзон

2012 - 1433

IslamHouse.com

عيد الأضحى

«باللغة الطاجيكية»

صالح بن فوزان الفوزان

2012 - 1433

IslamHouse.com

ИДИ ҚУРБОН

Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбар,
Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбар,
Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбару кабиरो валҳамду
лиллоҳи касиро ва субҳоналлоҳи букратав ва
асило. Аллоҳу акбар, аллоҳу акбар ва лиллоҳил
ҳамд.

Худовандро ҳамеша дар ҳоли эҳромбанди, талбиягӯи,
тавофу саъйи байни Сафо ва Марва ва дар вукуфи
дар Арафа ва Машъарулҳаром ва рамйи чамарот,
умуман дар тамоми лаҳзаҳои дуову ниёиш ва тавбаву
гирямон ба азамату бузурги ёд хоҳем кард.

Ҳамду ситоишҳо махсуси Худованд аст, ки барои
бандагонаш идеро муқаррар ва ҳадя намуда, ки Ёро
дар ин рӯз ёд карда, шукраш меғўянд. Гувоҳи
медиҳам, ки нест маъбуди барҳақ дар зоҳир ва ботин,
ба ҷуз Аллоҳи ягона ва низ гувоҳи медиҳам, ки
Муҳаммад (с) банда ва фиристодаи Ёст барои баёни
ҳақиқату рисолат. Дуруду саломҳои илоҳи нисори
паёмбар ва олу асхобаш бод.

Эй мардум, аз Худои таъоло битарсед ва сипоси
неъматии бузургашро ба ҷо оваред ва бидонед, ки ин
рӯз рӯзи ҳаҷчи акбар аст, ки Ҳақ таъоло онро иди
мусалмонон қарор дода.

Ин ид баъди рӯзи Арафа фаро мерасад, ки дар рӯзи
мазкур хоҷиён як рукни бузурге аз аркону амалҳои

ҳаҷро анҷом медиҳанд, чи тавре, ки Расули акрам (с) фармудааст:

“Ҳаҷ (асосан) истодани дар кӯҳи Арафа мебошад”

Ривояти Абудовуд

Рӯзи Арафа рӯзи омӯрзиши хатоҳову гуноҳон ва маҳвосоии тамоми маъсияту балоҳои шахсонест, ки дар ин рӯз дар кӯҳи мазкур истода, бо илтиҷову зори аз гуноҳонаш тавба карда, аз Худо талаби омӯрзишу мағфират намудааст.

Дар ҳадиси қудси Расули акрам (с) аз Худованд ривоят карда мефармояд: “Ба ин бандағони жўлидамӯ ва ғуборолуди Ман бингаред, ки аз ҷойҳои дурдаст омада, ба раҳмати Ман умед бастанд ва аз азобам метарсанд. Эй фариштағони ман, гувоҳ бошед, ки албатта Ман гуноҳонашонро бахшидам”.

Ривояти Табаронӣ

Аз ин рӯ, рӯзе, ки баъди рӯзи Арафа меояд, на танҳо барои ҳоҷиён, балки ба ҳамаи мусалмонони дунё ид ба шумор меравад, зеро онҳо низ бо ҳоҷиён дар ин неъмат, яъне мағфирати гуноҳон ва озодшави аз оташи дўзах дар рӯзи Арафа шарик мегарданд. Бинобар ин, эшон бо ҳаҷгузoron ба хотири мушорикати дар мағфирати гуноҳон дар ин ид, бо куштани чорпоҳои қурбони ба Худо тақарруб мечўянд, ширкат меварзанд.

Вақте, ки ҳоҷиён ҷамраҳо (сангҳоро) андохта, аз эҳром мебароянду ба тавоф мепардозанд,

мусалмонони дигар дар сарзаминҳои худ ба зикру шукри Худо якҷо ҷамъ мегарданд ва намози идро барпо менамоянд. Сипас қурбониҳои хешро забҳ мекунанд ва дар ҳақиқат, Ҳақтаъоло Паёмбараш (с)-ро дар муқобили бахшидани ҳавзи Кавсар барояш амр намуда, ки намоз бихонаду қурбони намояд.

Аз ин рӯ, яке аз вижагиҳои рӯзҳои мубораки иди Қурбон куштани чорпоҳои қурбони бар ҳоҷиён ва ғайри эшон мебошад. Аслан, қурбони суннати ҳазрати Иброҳим (ъ) ва Муҳаммад (с) мебошад, зеро Худованд онро ба Иброҳим фармуд, вақте ки барои озмоиш ба куштани фарзандаш Исмоил маъмур гардид.

Пас ӯ дарҳол ба иҷро намудани фармони Парвардигораш шитофту фарзандашро ба қурбонгоҳ бурд ва дар ин вақт садоқату ихлосаш собит шуд, бинобар ин, Аллоҳ таъоло дар ивази фарзандаш Исмоил як қурбонии бузург (қўшқореро) фиристод. Бинобар ин, ба зинда кардани ин суннати паёмбарони баргузида бишитобед, зеро баъзе олимони дин чунин назар доранд, ки қурбони кардан бар тавонгарон воҷиб аст, вале ҷумҳури уламои Исломи мегӯянд, ки он суннат мебошад ва ин қавл мавриди писанд ва қабул аст.

Қурбони намудан беҳтарин амалест, ки мусалмон онро дар рӯзи ид анҷом медиҳад ва куштани чорпои қурбони аз садақа кардани пули он беҳтар мебошад,

зеро дар куштани он як суннат зинда карда мешавад. Бехтарин қурбониҳо фарбеҳтару қиматтари он ба шумор меравад ва як гӯсфанд аз тарафи як мард бо хонаводааш кифоят мекунад ва як шутур, ё гов аз тарафи ҳафт нафар кифоят хоҳад кард. Аз гӯсфанд аз шашмоҳа боло ва аз буз аз яксола боло ва аз гов аз дусола боло ва аз шутур аз панҷсола боло барои қурбони ҷоиз мебошанд.

Ҳамчунин бояд чорпоҳои мазкур ягон айбу нуқсон надошта бошанд, зеро чорпои айбдор қурбониरो аз гардани мусалмон соқит намегардонад.

Бинобар ин, чорпои кӯр, ланг, ки хуб роҳ рафта натавонад, бемори ошкор, бисёр лоғар, бедандон ва чорпое, ки аксарияти шох ва гӯшаш шикаставу бурида бошад, барои қурбони кардан ҷоиз намебошанд. Вале чорпои гӯшхӯрд, ё хилқатан бегӯш, ё чорпои думбурида ва ё хилқатан бедум, ҳамчунин чорпои ахта барои қурбони кардан ҷоиз мебошанд.

Тибқи суннат уштур дар ҳоли истода ва бо бастании дасти чап забҳ карда мешавад, вале гӯсфанду говро бар замин, бар паҳлӯи чап хобонда, кушта мешавад. Вақти куштан меғӯяд: Бисмиллоҳи Аллоҳу Акбар, аллоҳумма инна ҳозо минка ва лака. Ҳамчунин баъди дуои мазкур ниятро ба забон оварда меғӯяд, ки ин қурбони аз ҷониби фалони мебошад.

Вақти забҳи ҳайвон бояд рифку нарми мурут гардад, масалан корди қассоб тез карда шавад ва дар ҷое кушта шавад, ки дигар чорпоён онро набинанд. Бояд вақти куштан сурхной, гулӯ ва яке ё ҳар ду шоҳраги ду бари гарданаш бурида шаванд.

Мувофиқи суннат гӯшти қурбони се тақсим карда мешавад. Як қисмашро худаш хӯрда, як қисми дигарро ба дӯстонаш ҳадя менамояд ва қисми охиirro ба фақирону бенавоён садақа мекунад. Вақти куштани қурбони баъди намози ид оғоз гардида, то охири рӯзи севвуми ид идома меёбад, яъне бо нишастани офтоб дар рӯзи 13-уми Зулҳиҷча вақти забҳ ба охир мерасад.

Беҳтар ин аст, ки дар рӯзи аввали ид бо дастони хеш забҳ намояд. Вале ҷоиз аст, ки шахсеро вакил намояд, то дар ҳузур ва ғоибии ӯ чорпои қурбониро забҳ кунад. Ҳар касе иродаи қурбони кардан дорад, ўро ҷоиз нест нохун ё мӯи сар гирифтани аз нахустин шаби даҳаи дуввуми Зулҳиҷча, то куштани қурбониаш.

Эй мардум, ҳар оина, шумо дар яке рӯзҳои бузург қарор доред. Дар рӯзи иде аз идҳои Ислому ҳастед ва идҳои Ислому баъди анҷом пазируфтани рукне аз рукнҳои ибодатҳои бузургаш фаро мерасанд. Ид имрӯз баъди адои рукни ҳаҷ, ки дар рӯзи Арафа барои мусалмонон мағфирати гуноҳон ва халоси аз оташи дӯзахро ба армуғон овардааст, фаро расид.

Барои шахсе, ки ботини фосид дораду либосҳои нав пӯшида, зоҳири худро меорояд, ид нест, балки ид, иди шахсе аст, ки дар зоҳир ва ботин аз Худованд тарсида, Ўро итоат менамояд. Ҳамчунин, суруру хурсанди дар ид ба хоҳири тановули хӯрокҳову нӯшиданиҳои гуногун набуда, балки он аз ҷиҳати бомуваффақият анҷомдиҳии ибодат ва сарафроз шудан ба мағфирату озоди аз оташи дӯзах мебошад. Аз ин рӯ, ҳар ки ба чунин комёбиҳо ноил гардад, дарвоқеъ ин рӯз барояш иди босаодат маҳсуб меёбад. Имом Ҳасани Басри мегӯяд: “Ҳар рӯзе, ки дар он Худоро нофармониву исён накунем, он рӯз бароямон ид аст. Ҳар рӯзе, ки мусалмон дар тоату ибодат ва зикру шукри Ў таъоло сипари мекунад, воқеан чунин рӯз барояш ид шуморида хоҳад шуд”.

Бояд гуфт, миллатҳову қавмиятҳои ғайримусалмон ба хоҳири баъзе воқеаву сабабҳои бемаъни ва ботил идҳо ихтироъ намудаву чашн мегиранд, идҳои мусалмононро Худованд ба хоҳири воқеаҳои бузург ва анҷомёбии лаҳзаҳои пураҳамияти ибодат муқаррар намудааст. Аз ин рӯ, идҳои исломи ҳатман баъди анҷом пазируфтани рукне аз аркони Ислом ва нузули мағфирату омӯрзиши илоҳи меоянду боиси хушҳолии мусалмонон мегарданд. Бинобар ин, Худои мутаъолро ҳамду сипос гӯед. Ў таъоло фармуда:

﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَيْمَاتِهِ ۚ الْأَنْعَمَ ۗ فَإِلَهُكُمْ
 إِلَهُهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٦﴾ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ
 عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٧﴾ وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِّنْ
 شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ۗ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۗ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا
 مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْقَانِعَ وَالْمَعْتَرَّ ۚ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ لَن يَنَالَ اللَّهُ
 لُحُومَهَا وَلَا دِمَآؤَهَا وَلَكِن يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ ۗ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ
 عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ ۗ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٩﴾﴾

سُورَةُ الْحَجِّ ٣٤ - ٣٧

“Барои ҳар уммате равиши қурбони кардан муқаррар доштаем, то номи Худоро бар он чи эшонро аз чаҳорпоёни ҳалолгӯшт додааст, ёд кунанд. Пас маъбуди шумо маъбуди яқтост, пас Ёро фармонбардор шавед ва (Эй Муҳаммад) ниёишкунандагонро башорат деҳ. Касоне, ки чун Худо ёд карда шавад, дилҳои эшон тарсон гардад ва низ сабркунандагонро бар он чи ба эшон бирасад ва барподорандагони намозро ва ононро, ки аз он чи рӯзи додем ба эшон, хайр мекунанд. Ва шутурони қурбониро барои шумо аз шаъоири Худо гардонидаем. Шуморо дар онҳо хайр аст.

Пас номи Худоро бар забҳи онҳо ёд кунед, дар ҳоле, ки бар чаҳор пой истодаанд. Пас чун паҳлӯҳои онҳо ба замин афтад, бихӯред аз онҳо ва дарвари бесавол ва саволкунандаро бихӯронед. Ҳамчунин чаҳорпоёнро барои шумо ром гардондем, то бошед,

ки шукр кунед. Намерасад ба Худо гўштҳои қурбониҳо ва на хунҳои онҳо, валекин ба Ё парҳезгории шумо мерасад. Ҳамчунин, ром гардонид қурбониҳоро барои шумо, то Худоро ба бузурги ёд кунед, ба шукри он, ки шуморо ҳидоят намуд ва некӯкоронро башорат деҳ!”

Ҳаҷ, 34-37

Аз Худованди муттаъол битарсед ва Ёро барои неъматии Исломи шукргузори кунед, ки Исломиро бароятон мукамал гардонду онро оини шумо баргузид.

Дар Саҳеҳайн ривоят шуда: Марди яҳудие аз Умар ибни Хаттоб (р) пурсид: Эй амиралмўъминин, дар Китоби шумо (Қуръон) ояте ҳаст, ки агар бар мо яҳудиён нозил мешуд, ҳатман он рўзро ид ва хурсандии интиҳоб мекардем. Умар (р) пурсид: Кадом оят аст? Яҳуди гуфт:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

سُورَةُ الْمَائِدَةِ ٣

“Имрўз барои шумо динатонро комил кардам ва бар шумо неъматии худро тамом кардам ва Исломиро бароятон дин ихтиёр кардам” Моида, 3

Ҳазрати Умар (р) гуфтанд: Албатта, ман рӯз ва чои нозилшавии ояти мазкурро медонам. Ояти зикргардида рӯзи ҷумъа, дар ҳоле, ки Расули Худо (с) дар кӯҳи Арафот истода буданд, нозил шуд.

Эй бандағони Худо, ҳар гоҳ ба мазмуну маъно ва макони нозилшавии ояти мазкур тааммулу андеша кунем, бузургии маъно ва азамати рӯзи нозилшавии онро дарк хоҳем намуд ва фазлу раҳмати Ҳақтаъоло бароямон ҳувайдо хоҳад гашт, ки дар ҳақиқат Ў таъоло моро аз миёни дигар умматон ба ин фазлу неъматаш махсус гардондааст.

Ин ояти карима ишора ба миннатгузории Аллоҳ таъоло бар бандағонаш мебошад, ки ба эшон аз комил гардондани динашон хабар медиҳад, аз ин рӯ, дар шарифат ва аҳкоми динашон ягон нуқсу камбуди вучуд надорад ва ҳеч таҳрифу табдил ва зиёдату нуқсон ба сарчашмаҳои динашон роҳ ёфта наметавонад, ки сарчашмаҳои мазкур Китоб ва суннат мебошанд. Зеро Худованд ҳифзу ниғаҳбонии ин дуру ба ўҳда гирифтааст, чи тавре, Ў таъоло фармуда:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾﴾

سُورَةُ الْحَجَرِ ٩

“Мо Қуръонро фуруд овардем ва мо онро ниғаҳбонем”

Ҳичр, ояти 9

Расули акрам (с) ҳам дар ин маврид фармудаанд: “Ман дар миёни шумо чизеро гузоштаам, ки агар ба он чанг бизанед, ҳаргиз гумроҳ намешавед: Китоби Худо ва суннати ман”

Ривояти Ҳоким

Бинобар ин, Исломи дини комил ва низомест, ки манофеъи бандогонро дарбар гирифта, дархӯри ҳама асру замон ва ҳама сарзаминҳо мебошад ва он аз таҳрифкори ва табдилу тағйири душманон маҳфуз буда, дар масоили ибодат ва муомилот усул ва фурӯъи комил дорад.

Низоми уммат ва афроди ҷомеаро, чун ҷалби манофеъ ва дафъи мафосид, ҳимояи ҳуқуқ, файсалаву ҳалли низоъҳо, пешгирии муфсидон ва таъмини сиёсати дохили ва хориҷи кафолат медиҳад. Ҳеҷ ҳалал ва нуқсон дар низоми мазкур вучуд надорад.

﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾﴾

سُورَةُ فَصَّلَتْ ٤٢

“Ба ӯ ботил аз пеши рӯй ва ҳам аз паси ӯ роҳ намеёбад. Аз сӯи Худои донои сутуда фиристода шудааст”

Фуссилат, 42

Бешак, Расули акрам (с) ҳам рӯзи қурбонӣ хутбаи бузурге хонда фармуданд: “Оё медонед, ки ин кадом

рӯз аст? Гуфтем: Худо ва Расулаш донотаранд. Он ҳазрат (с) сукут карданд, ҳатто гумон кардем, ки он рӯзро ба дигар ном мегӯяд. Сипас Расули акрам (с) фармуданд: Оё ин рӯзи Қурбони нест? Гуфтем: Оре. Боз он ҳазрат пурсиданд: Ин кадом моҳ аст? Гуфтем: Худо ва Паёмбараш донотаранд. Он ҳазрат хомӯш истоданд, ҳатто гумон кардем, ки моҳи мазкурро бо номи дигар номбар мекунад. Пас Расули Худо (с) гуфтанд: Оё ин моҳи Зилҳиҷча нест? Гуфтем: Оре. Ҳамчунин, Паёмбар (с) пурсиданд: Ин кадом шаҳр аст? Гуфтем: Худову Паёмбараш донотаранд. Пас он ҳазрат мӯҳри хомӯши бар лаб заданд, ки гумон кардем, ки ягон номи дигаре барои он шаҳр мегӯянд. Баъд аз он фармуданд: Оё ин шаҳр Маккаи Мукаррама нест? Гуфтем: Оре. Расули акрам (с) фармуданд: Ҳамоно хунҳоятон ва молҳоятон, монанди имрӯз, дар ҳамин моҳ ва дар ин шаҳр бар шумо ҳаром аст, то рӯзе, ки ба дидори Парвардигоратон мушарраф гардед, (яъне то рӯзи қиёмат.) Огоҳ бошед, оё ман паёми Худоро расонидам? Гуфтем: Оре. Он ҳазрат фармуданд: Бор, Худоё, шоҳид бош! Бояд шахси ҳозир ин паёмро ба шахси ғоиб бирасонад. Зеро бисёре аз шахсоне ҳастанд, ки ба онҳо хабар расонда мешавад, ки аз шунаванда фарогирандатаранд. Баъд аз марги ман кофир нагардед, ки баъзеатон гардани баъзе дигарро бизанед”

Ривояти Аҳмад ва Бухорӣ

Эй мусалмонон! аз Худо битарсед ва муқаддасоти Ёро эҳтиром намоед ва ҷуз ба ҳақ ба куштани инсонест даст назанед ва ба таври ботилу ҳаром молҳои якдигарро нахӯред. Дар муомилоти иҷтимоӣ, хариду фурӯш ва умуман дар тамоми аъмолатон аз судхӯри, ришва, дуздиву хиёнат ва дурӯғӣ парҳез намоед. Зеро ҳар касе хиёнат варзад, аз ҷамоати мусалмонон хориҷ аст. Бар намозҳои панҷгона, ҷамоати намозҳо ва намози ҷумъа мудовимат намоед. Дар ҷанҷолҳову даъвоҳои миёни худ, савганди ба номи Худоро эҳтиром намоед ва аз бардурӯғ гувоҳи додан бипарҳезед, зеро амали мазкур дар Қуръони карим дар паҳлӯи ширк зикр гардидааст. Чи тавре Ётаъоло фармуда:

﴿فَأَجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾﴾

سُورَةُ الْحَجِّ ٣٠

“Пас аз палидии бутон (ширк) парҳез кунед ва аз сухани дурӯғ (низ) дури чӯед”

Ҳаҷ, 30

Инчунин чашмонатонро аз нигоҳи ҳаром бипӯшед ва андомҳои хешро нигоҳ доред ва сатру ҳиҷоби занҳову духтаронатонро ба ҷой оред ва аз баромадани беҳуда ба кӯчаву бозор ва аз омезиш ва танҳои бо мардони номаҳрам эшонро манъ кунед.